

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Emigrantlitteraturen (1872)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 86. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992359820016/facsimile.pdf> (tilgået 23. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

Tilkommende har ingen Interesse for ham; thi han har foregrebet det Alt i sin Fantasi, og det Forbigangne har gjort ham gammel, thi han har levet nogle Aarhundreder i sin Tanke. Han har attraaet meget, men intet villet, og jo mere viljeløs han føler sig, des mere udvikles hans Forfængelighed; thi Forfængelighed er altid det Fyld, hvormed de Evne- eller Viljesvage for-gæves søger at udstoppe Hullerne i deres Vilje eller deres Natur-gaver. Han ønsker at elske og at blive elsket; thi han vil bruge Kærligheden som en Styrkedrik for sin Selvfølelse. Han vil opnaa en kraftigere Fornemmelse af sit Værd, stige i sine egne og Andres Øjne gennem en afgjort Triumf og Skandale. Kærlighedens Lykke staar for ham som den: endelig engang at føle sin Vilje, idet han bøjer en anden Vilje ind under sin. Han er ikke af Naturen mere troløs end andre Mænd. Han vil kunne elske mere ømt, handle mere opofrende end mangen Anden. Men for at han nu skulde kunne elske med Troskab, maatte mange Betingelser være anderledes. Han er for ung til ikke overfor en Kvinde at føle mere Nysgerrighed og Æventyrlyst end Elskov, han er for svag og umandig til, selv om han elskede dybt, at kunne bevare denne Følelse uskadt, ifald den møder enstemmig Misbilligelse hos Omverdenen, og fremfor Alt er han trods al sin Forskellighed fra sin Fader altfor meget hans Søn til uden Selvfordobling eller Selvironi at kunne sætte hele sit Væsen paa ét Kort. Han er forskellig fra og lig med Faderen, som det begyndende 19de Aarhundrede var det 18des Modstander og Barn.

Og hvem er saa *hun*? Hun er af Digteren med Flid tegnet saaledes, at Adolphe's Kærlighed til hende, hvor stærk den end er, engang maa vige for Forholdene og Samfundet. For det Første er Adolphe ikke den første Mand hun har elsket, og Samfundets Omdømme har allerede mærket hende, før hun lærer ham at kende; hun er ikke hans Jævnlike i Samfundsstilling, skønt nok i Staa. For det Andet er hun betydeligt ældre end han, altsaa heller ikke hans Jævnlike i Aar. For det Tredje har hun en lidenskabelig, magtelskende Karakter, der kun vilde kunne smelte sammen med hans, ifald Samfundet medvirkede til Sammensmeltningen, men som maa gøre baade ham og hende ulykkelige, hvis Samfundet forhæder ham mod hende.

Eleonore er i det Øjeblik, Adolphe lærer hende at kende, ikke nogen ung og uerfaren Pige, hvem en første Elskov griber.

Det er en Kvinde, hos hvem enhver opstaaende Følelse tegner sig paa en Baggrund af Erfaring, alvorlig og smertelig Erfaring, som i alle Retninger har gennemløjet Sjælen. Denne Grundsum af Erfaring er det første fremtrædende Træk i hendes Personlighed. Eleonore har givet Afkald paa alle det fredede og betryggede Livs Goder og Glæder. Skønt hun er af fornem Æt og født i Rigdom, har hun forladt Familie og Hjem for at følge Den, hun har foretrukket, som hans Elskerinde. Hun har valgt mellem Verden og ham; hun har adlet sin Opførsel ved fuldstændigt, ubetinget at ofre sig for ham, hun har vist ham de største Tjenester, reddet hans Formue, været fuldt saa trofast som nogen Hustru kunde være. Ved den strengeste Troskab har hun søgt at opretholde sin Stolthed overfor Verdens Misbilligelse og Foragt. Dette Element af Vilje er det andet Grundtræk i Karakteren.

Da er det, at den første Tvivl om hans Bestandighed griber hende, og hendes hele Bygning styrter sammen; elsker han eller handler han kun som Mand af Ære, er han trofast eller er han kun for stolt og velopdragen til at vise sig utaknemmelig og ligegyldig? Det er ikke uden Taarer, at hun stiller sig dette Spørgsmaal; det er ikke uden den dybeste Jamren, at hun selv giver Svaret. I dette Øjeblik er det, at hun møder Adolphe. Han nærmer sig med en Attraa, i hvilken hele Tørsten efter Livet og dets Indhold er samlet; han drages til hende som til den, i hvem han paa hemmelighedsfuld Maade føler, at Skatte af Lidenskab, af Ænhed og Begejstring, af Aand og Erfaring er sammenhobede og ligesom nedgravne. Og hans Længsler og hendes Savn, hans Forfængelighed og hendes Fortvivlelse, hans Ungdom og hendes Skuffelser griber ind i hinanden som to Hjul i samme Uhrværk.

Man forudser let den Ild, med hvilken Lidenskaben i første Øjeblik vil flamme i Vejret, den fulde og mægtige Akkord, som vil klinge, den jublende Symfoni, der vil høres, som var Sejr og Frelse for alle Tider vunden for dem begge. I hendes Følelse findes en ny og ganske ejendommelig Blanding: en Begejstring, som næsten er fanatisk, thi den skal i ethvert Øjeblik kunne dræbe hans altid paany frembrydende, tilbageskuende Skinsyge, en Tro, der næsten er krampagtig, fordi den ikke er grundet paa den sunde, naturlige Tillid, men paa Viljen til at tro trods Alt, trods det allerede én Gang at være sveget, endelig en Tro-